УДК 657.1:331.2

Організаційно-методичні аспекти формування облікової політики щодо розрахунків із персоналом

Однолько Наталя,
здобувачка вищої освіти спеціальності D1 Облік і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *у роботі обґрунтовано організаційно-методичні аспекти формування облікової політики щодо розрахунків із персоналом в умовах гармонізації національних стандартів бухгалтерського обліку з міжнародними вимогами та впливу сучасних економічних і воєнних викликів. Визначено зміст і структуру облікової політики в частині виплат працівникам, охарактеризовано її організаційні та методичні складові, а також їх значення для забезпечення достовірності облікової інформації, ефективного внутрішнього контролю й управління трудовими ресурсами. Обґрунтовано напрями вдосконалення формування облікової політики щодо розрахунків із персоналом.*
Ключові слова: *облікова політика, облік розрахунків з персоналом, виплати працівникам, внутрішній контроль.*

У сучасних умовах трансформації економічного середовища, гармонізації національної системи бухгалтерського обліку з міжнародними підходами та зростання ролі людського капіталу у розвитку агропромислового комплексу особливої актуальності набуває формування ефективної облікової політики щодо розрахунків із персоналом. Виплати працівникам, які охоплюють заробітну плату, премії, відпускні, компенсації та пов’язані з ними обов’язкові відрахування й утримання, становлять вагому частку операційних витрат підприємств і суттєво впливають на формування собівартості продукції та фінансового результату, що підвищує вимоги до достовірності їх облікового відображення [1].

Складність і динамічність нормативно-правового регулювання, посилення державного контролю за прозорістю виплат працівникам, а також законодавчі зміни, спричинені воєнним станом і адаптацією національних стандартів до міжнародних вимог, зумовлюють необхідність системного перегляду облікових методик. За наявності зазначених чинників облікова політика функціонує як системоутворюючий елемент внутрішнього регулювання, спрямований на координацію облікових процесів, оптимізацію податкового навантаження, забезпечення соціальних гарантій працівників і вдосконалення управління трудовими ресурсами [2].

Аналіз наукових джерел свідчить про значну увагу дослідників до теоретичних засад облікової політики, методики обліку заробітної плати,

формування резервів виплат працівникам та організації внутрішнього контролю. Водночас подальшого наукового опрацювання потребує системне узагальнення організаційно-методичних рішень щодо розрахунків із персоналом з урахуванням динамічних змін нормативної бази та галузевих особливостей діяльності підприємств.

Облікова політика щодо розрахунків із персоналом розглядається як система взаємопов'язаних принципів, методів і процедур ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності щодо виплат працівникам, яка закріплюється у наказі керівника підприємства та визначає обрані варіанти облікових рішень за наявності нормативних альтернатив. У змістовному аспекті вона охоплює заробітну плату, премії, відпускні, лікарняні, компенсації, забезпечення майбутніх виплат, а також передбачені законодавством утримання й нарахування на фонд оплати праці.

Формування облікової політики щодо розрахунків із персоналом доцільно здійснювати у двох взаємопов'язаних площинах: організаційній та методичній. Організаційна складова передбачає визначення відповідальних осіб, регламентацію документообігу, встановлення контрольних процедур, використання автоматизованих облікових систем і узгодження положень облікової політики з колективним договором та іншими локальними нормативними актами підприємства [3, 4]. Методична складова охоплює вибір форм і систем оплати праці, методів нарахування виплат, порядку створення та коригування резервів виплат працівникам, класифікації виплат відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, правил їх оцінки та відображення у фінансовій звітності [5].

Удосконалення процесу формування облікової політики щодо розрахунків із персоналом має ґрунтуватися на інтегрованому організаційно-методичному підході, орієнтованому на системне поєднання управлінських, контрольних та облікових рішень, а також на чітке структурування відповідного розділу облікової політики з детальною регламентацією об'єктів обліку, видів виплат працівникам і порядку їх нарахування, утримання та відображення у формах звітності. Важливим напрямом є розроблення внутрішніх алгоритмів створення та використання резервів виплат працівникам, зокрема резервів відпусток і забезпечень інших майбутніх виплат, із визначенням методів їх оцінки, періодичності перегляду та порядку коригування відповідно до вимог національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку.

Суттєвого значення набуває посилення системи внутрішнього контролю за розрахунками з персоналом, що передбачає регламентацію контрольних процедур на етапах нарахування, облікового відображення та виплати заробітної плати, розмежування функцій між відповідальними особами, а також використання можливостей автоматизованих облікових систем для мінімізації помилок і зловживань. Окрему увагу слід приділяти узгодженню національних і міжнародних підходів до обліку виплат працівникам, зокрема шляхом адаптації положень облікової політики до вимог МСФЗ (IAS) 19 «Виплати працівникам», що сприятиме підвищенню порівнянності та прозорості

фінансової інформації, особливо для підприємств, орієнтованих на залучення інвестицій або міжнародну співпрацю.

Таким чином, раціонально сформована облікова політика щодо розрахунків із персоналом виступає важливим інструментом забезпечення достовірності бухгалтерської інформації, ефективного внутрішнього контролю та обґрунтованого управління трудовими ресурсами підприємства. Її вдосконалення на основі організаційно-методичного підходу, узгодженого з вимогами національних і міжнародних стандартів, створює передумови для мінімізації фінансових і податкових ризиків, безперервності нарахування та виплати заробітної плати й підвищення соціальної відповідальності роботодавця. В умовах воєнного стану та цифровізації обліково-аналітичних систем така політика набуває особливого значення як чинник стабільності діяльності підприємств і збереження їх кадрового потенціалу.

Список використаних джерел:

1. Машевська А. А. Теоретичні основи обліку розрахунків з оплати праці та їх відображення в обліку. *Східна Європа: економіка, бізнес і управління*. 2019. Вип. 6(23). С. 680–685.

2. Подолянчук О. А. Облікова політика щодо заробітної плати. *Облік і фінанси*. 2018. №1 (79). С. 64–71.

3. Сирцева С. В. Методичні аспекти формування облікової політики на сільськогосподарських підприємствах. *Економічні науки. Серія: Облік і фінанси*. 2014. № 11 (2). С. 334-341.

4. Правдюк Н. Л., Коваль Л. В., Коваль О. В. Облікова політика підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2020. 647 с.

5. Кругла М., Лежненко Л. Методичні засади облікової політики щодо виплат працівникам за вимогами НП(С)БО 26 та МСБО (IAS) 19. *Збірник наукових праць Державного податкового університету*. 2025. Вип. 2. С. 40-46. DOI: 10.32782/2617-5940.2.2025.7.

Abstract: *the paper substantiates the organizational and methodological aspects of forming accounting policies for settlements with personnel under conditions of harmonization of national accounting standards with international requirements and the impact of contemporary economic and wartime challenges. The content and structure of accounting policies in terms of employee benefits are defined, and their organizational and methodological components, as well as their significance for ensuring the reliability of accounting information, effective internal control, and efficient human resource management, are characterized. The directions for improving the formation of accounting policies for settlements with personnel are substantiated.*

Keywords: *accounting policy; accounting for settlements with personnel; employee benefits; internal control.*

Науковий керівник:
Сирцева С.В.,
канд. екон. наук, доцент,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет